

TEORIA I HISTORIA DE LES INSTITUCIONS EDUCATIVES

Curs 1997-98. Professorat: C. Brullet; M.Garcia; J.M. Masjoan.

Objectius del curs

- Aportar elements de reflexió del fet educatiu com a fet social.
- Conèixer la gènesi, l'estructura i la organització del Sistema Educatiu a Espanya i Catalunya
- Aprendre a valorar de manera critica les repercussions socials de les polítiques educatives i les pràctiques pedagògiques.
- Iniciar a la lectura i a la interpretació de dades i gràfiques sobre l'ensenyament

TEMARI

1. INTRODUCCIÓ: L'EDUCACIÓ COM A FET SOCIAL

- 1.1. L'educació en les societats humanes. L'educació formal, no formal i informal.
- 1.2. Les contradictòries finalitats de la institució escolar.

2. LA FORMACIÓ DEL SISTEMA ESCOLAR A ESPANYA

- 2.1. D l'Antic Règim a la configuració dels Estats Moderns: Transformacions sòcio-econòmiques, polítiques i culturals. El procés de secularització de la societat.
- 2.2. Els principis liberals en educació. Condicionants i límits en el context sòcio-polític d'Espanya.
- 2.3. La política educativa de l'Estat al segle XIX i fins els inicis de l'Escola de Masses.
 - 2.3.1. Constitució de Cadis, Informe Quintana i Llei Moyano
 - 2.3.2. Segona República
 - 2.3.3. Franquisme Autàrquic
- 2.4. L'evolució de l'escolarització i l'analfabetisme al llarg del segle XIX i la primera meitat del segle XX.

3. LES ALTERNATIVES EDUCATIVES A LES POLITIQUES EDUCATIVES OFICIALS

- 3.1. Les principals concepcions sòcio-polítiques sobre el control de la institució escolar i la llibertat d'ensenyament
- 3.2. Les alternatives a l'escola tradicional
 - 3.2.1. Pedagogia Tradicional/Pedagogia Nova: el moviment de l'Escola Nova a Europa i USA
 - 3.2.2. Les aspiracions de la burgesia liberal progressista: *La Institución Libre de Enseñanza*
 - 3.2.3. L'escola des del pensament anarquista: *L'Escola Moderna* de Ferrer i Guardia

- 3.2.4. El Projecte socialista: “Bases para un programa de instrucción pública”
- 3.2.5. El moviment de *L'Escola Nova a Catalunya* al primer terç del segle XX. Les realitzacions de la Mancomunitat, i l'Ajuntament de Barcelona
- 3.3. La primera ruptura oficial amb el sistema educatiu tradicional: La Segona República i la “guerra escolar”. Les propostes de la Generalitat de Catalunya durant la Guerra Civil: El CENU.

4. DE L'ESCOLA D'ELITA L'ESCOLA DE MASSES

- 4.1. El retorn al passat: Ideología Nacional-Católica i sistema escolar durant el franquisme autàrquic. La dualitat pública -privada i la segmentació social del sistema escolar.
- 4.2. Les transformacions econòmiques i socials i les polítiques tecnocràtiques del franquisme. Continuïtat i reforma: La Llei General d'Educació de 1970.
- 4.3. L'evolució de l'escolarització a la segona meitat del segle XX: La consolidació de l'escola de masses
- 4.4. L'evolució de les ideologies pedagògiques oficials: Els valors del Nacional-Catolicisme, els valors de la tecnocràcia, els valors de la democràcia.

5. LA POLITICA EDUCATIVA A L'ETAPA DEMOCRÀTICA

- 5.1. Sistema democràtic i política educativa. La Constitució de 1978: el consens polític i les diferències
- 5.2. Gènesi i Constitució de l'Estat de les Autonomies. La Generalitat i les competències en Educació.
- 5.3. El nou ordenament educatiu: LRU, LODE, LOGSE I LOPAG
 - 5.3.1. LODE: El dret a l'educació i la participació de la societat en el Sistema Educatiu.
 - 5.3.2. LOGSE: La reforma del sistema educatiu. Bases sociològiques i pedagògiques de la reforma.
 - 5.3.3. LOPAG: La participació, avaluació i govern dels centres. Els Consells Escolars.
- 5.4. Els moviments de Renovació Pedagògica davant la reforma
- 5.5. Finançament i situació actual

Metodologia

- Exposicions a classe per part del professorat.
- Lectures obligatòries i exercicis individuals sobre els temes dels programes
- Treballs en petit grup: anàlisi i discussió de textos o de situacions educatives
- Exposicions orals de l'alumnat a classe
- Debats a classe
- Seguiment dels mitjans de comunicació en relació als temes d'educació.

Treballs obligatòris i terminis aproximats d'entrega

1. *En grups de quatre alumnes es farà un seguiment de premsa al llarg d'una setmana seguida. A classe es donaran les indicacions pertinents.*
Termini d'entrega:
2. *En grups de dos alumnes caldrà realitzar una entrevista biogràfica sobre l'escolarització d'un familiar. A classe es donaran les indicacions pertinents.*
Termini d'entrega:
3. *Es presentarà, de manera individual, un resum del capítol “Del Noucentisme a la Llei General d'Educació” del llibre del Seminari d'història de l'ensenyament (vegeu bibliografia)*
Termini d'entrega:
4. *Es presentarà de manera individual un quadre de síntesi de l'aplicació dels cinc principis liberals al llarg de diferents moments històrics.*
Termini d'entrega:

Avaluació.

S'avaluarà tant el treball individual com el de grup. Al final del quadrimestre es farà una prova escrita de la temàtica del programa.

Tutories: Dimarts de 10 a 11 hores

Dimecres de 9 a 10,30 hores. Despatx G-6/ 150

També podeu concertar tutoria trucant al 581.17.78.

BIBLIOGRAFIA

AJA, E i al., Constituciones y periodos constituyentes en España(1808-1936). Madrid, Siglo XXI, 1992(16^a ed.)

CUADERNOS DE PEDAGOGIA, nº 210, gener 1993.

DARDER, P. i altres. Aproximació al fet educatiu. UAB, 1987.

DELVAL, J. Los fines de la educación. Siglo XXI, Madrid. 1990.

FERNANDEZ ENGUITA,M., La escuela a exámen. Madri, Eudema, 1990.

MARAVALL, J.M. La reforma de la enseñanza. C.P/ Laia, Barcelona, 1985 (3^a ed.

MATA, MARTA, La educación pública ;Qué era? ;Qué es?. Barcelona, Destino, 1997.

MEDINA, E., La lucha por la educación en España 1770-1970. Madrid, Ayuso, 1977.

M.E.C. Libro Blanco para la Reforma del Sistema Educativo, MEC, Madrid, 1989.

MONES, J El pensament escolar i la renovació pedagógica a Catalunya (1833-1938). Barcelona, La Magrana, 1977

PALACIOS,J., La cuestión escolar. Críticas y alternativas. Barcelona, Laia, 1989

PEREZ GALAN, M La enseñanza en la Segunda República.Madrid, Mondadori, 1988

PUELLES, M. Educación e ideología en la España contemporánea.Labor, Madrid, 1991. Apèndix

ROTGER, J M., (Coord) Sociologia de l'Educació EUMO, Vic-Barcelona, 1990.

SARRAMONA J., (Coord) "L'educació a Catalunya". a Educar, n.16, pp 27-70, Bellaterra, 1989.

SEMINARI D'HISTÒRIA DE L'ENSENYAMENT, L'ensenyament. Barcelona, La Llar del llibre/Els llibres de la Frontera, 1985

VARIS AUTORS L'Escola Nova catalana 1900-1939. Objectius, constants i problemàtica. EUMO-Diputació de Barcelona, Vic, 1992.

VILAR, P. Història d'Espanya. Barcelona, Crítica, 1987.

-
- Són de lectura obligatòria els llibres de Juan Delval (capítols 1,2,3,4,5,6 i 13) i Marta Mata
 - A mesura que avanci el programa, s'indicaran alguns capítols o articles de la resta de la bibliografia